

VYUŽITIE LIKVIDITY PRI EX ANTE ANALÝZE ÚČTOVNEJ JEDNOTKY

Exploitation of liquidity for ex ante analysis of accounting entity

Adriana Stanková, Denisa Domaracká

Úvod

Likvidita ako významná časť finančnej analýzy sa rozvinula najmä počas Veľkej hospodárskej krízy v 30-tych rokoch 20. storočia. Dnes sa opäť predstavitelia svetových veľmocí snažia o stabilizáciu ekonomík, po tom čo v roku 2007 v Amerike prepukla hypotekárna kríza, ktorá mala negatívny dopad na celosvetové hospodárstvo. Tento príspevok je zameraný na preskúmanie toho, ako presne sa prostredníctvom likvidity dá prognózovať budúca solventnosť, resp. insolventnosť podniku v podmienkach Slovenskej republiky.

Prognózovanie solventnosti prostredníctvom likvidity

Slovenská republika v období od roku 1993 po súčasnosť zaznamenala viacero hospodárskych výkyvov. Skúmané obdobie pre potreby tohto príspevku je obdobie od roku 2005 do roku 2010. V rokoch 2005 až 2007 sa nachádzala Slovenská republika vo fáze hospodárskej expanzie. V roku 2008 sa začala fáza hospodárskej recesie, pričom k prvému oživeniu ekonomickej aktivity prišlo až v roku 2010. A práve v období hospodárskej recesie je výrazne zhoršená platobná disciplína medzi podnikateľskými subjektmi. Viaceré podniky majú problémy s likviditou a to vedie k ešte väčšiemu prehlbovaniu tejto fázy hospodárskeho cyklu. Mnohé podniky sa postupne ocitnú v druhej platobnej neschopnosti a napriek všetkými sektormi hrozia problémy so solventnosťou a bankrotmi.

Nasledujúca tabuľka predstavuje zoznam podnikov, ktoré sú použité ako náhodne vybraná vzorka na preskúmanie možností prognózovania solventnosti podnikov prostredníctvom ukazovateľov likvidity. Podmienkami pri výbere podnikov bolo, aby boli k dispozícii údaje z účtovných závierok za celé sledované obdobie, aby boli z rôznych odvetví hospodárstva a aby boli jednotlivé podniky z celého územia Slovenskej republiky.

Názov	IČO	Zápis	Sídlo	SK NACE
ELVOD a. s.	31402968	1995	Bratislava	49410
Hotel METROPOL a. s.	31673074	1993	Spišská Nová Ves	55100
MEDea pharmaceuticals, s. r. o.	17076099	1991	Prešov	46460
NITRATEX, výrobné družstvo	00167894	1951	Svinná	13950
Poľnohospodárske družstvo Važec	00195782	1960	Važec	01410
SEMIKRON, s. r. o.	31423230	1992	Vrbové	26110
SF Soepenber, s. r. o.	36230791	1999	Trnava	46210
STEFE Banská Bystrica, a. s.	36024473	1997	Banská Bystrica	35300

Tabuľka č. 1: Zoznam podnikov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Prvý skúmaný ukazovateľ likvidity je zlaté bilančné pravidlo. Podstata tohto pravidla spočíva v tom, že majetok, ktorý podnik využíva dlhodobo je financovaný dlhodobými zdrojmi majetku. Pokiaľ v podniku prevyšujú dlhodobé zdroje majetku dlhodobý majetok využíva podnik tieto zdroje aj na krytie obežného majetku tzn. podnik je prekapitalizovaný.

A naopak, ak neobežný majetok nie je financovaný v plnej výške len z dlhodobých zdrojov, podnik je podkapitalizovaný. Najvhodnejšie pre podnik je, ak je mierne podkapitalizovaný. Odporúčané je, aby bol dodržaný pomer 1:1.

$$\text{dlhodobé zdroje majetku} : \text{neobežný majetok} \quad (1)$$

Podnik	Účtovné obdobie					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ELVOD a. s.	0,79	1,29	0,80	0,73	9,23	1,77
Hotel METROPOL a. s.	0,99	0,97	0,96	0,77	0,70	0,58
MEDea pharmaceuticals, s. r. o.	2,01	2,06	2,27	2,54	2,43	2,11
NITRATEX, výrobné družstvo	2,02	2,06	2,10	2,10	1,73	1,33
Poľnohospodárske družstvo Važec	1,09	1,08	1,03	1,05	1,09	1,05
SEMIKRON, s. r. o.	1,27	1,05	1,21	1,27	0,61	0,82
SF Soepenber, s. r. o.	1,96	3,43	0,94	0,91	0,85	0,80
STEFE Banská Bystrica, a. s.	1,04	0,84	1,01	1,09	1,10	1,13

Tabuľka č. 2: Zlaté bilančné pravidlo

Zdroj: Vlastné spracovanie

Nasledujúci skúmaný ukazovateľ je peňažná likvidita. Jej výsledky hovoria o schopnosti podniku uhrádzať krátkodobé záväzky najlikvidnejším majetkom tzn. peňažnými prostriedkami, ekvivalentmi peňažných prostriedkov, peňažnými prostriedkami na bežných bankových účtoch, obchodovateľnými cennými papiermi. Odporúčaná hranica je 0,9 – 1,1.

$$\frac{\text{najlikvidnejší majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}} \quad (2)$$

Podnik	Účtovné obdobie					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ELVOD a. s.	0,02	0,69	0,04	0,01	0,11	0,09
Hotel METROPOL a. s.	0,09	0,08	0,05	0,01	0,01	0,01
MEDea pharmaceuticals, s. r. o.	0,42	0,35	0,32	0,48	0,40	0,28
NITRATEX, výrobné družstvo	0,17	0,23	0,54	1,12	0,42	0,04
Poľnohospodárske družstvo Važec	0,74	0,03	0,23	5,30	0,05	0,02
SEMIKRON, s. r. o.	0,15	0,03	0,27	0,25	0,01	0,02
SF Soepenber, s. r. o.	0,10	0,05	0,06	0,03	1,50	8,09
STEFE Banská Bystrica, a. s.	0,46	0,15	0,10	0,32	0,58	0,96

Tabuľka č. 3: Peňažná likvidita

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ďalším skúmaným ukazovateľom je pohotová likvidita, ktorá je meradlom krátkodobej platobnej schopnosti podniku. Odporúčaná rozmedzie je 1-1,5.

$$\frac{\text{najlikvidnejší majetok} + \text{inkasovateľné pohľadávky}}{\text{krátkodobé záväzky}} \quad (3)$$

Podnik	Účtovné obdobie					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ELVOD a. s.	0,49	1,76	0,31	0,20	6,79	1,12
Hotel METROPOL a. s.	0,36	0,36	0,27	0,10	0,06	0,08
MEDea pharmaceuticals, s. r. o.	1,11	1,08	1,21	1,33	1,13	1,10
NITRATEX, výrobné družstvo	1,18	0,75	1,42	1,68	0,87	0,66
Poľnohospodárske družstvo Važec	0,91	0,77	0,52	0,28	0,37	0,30
SEMIKRON, s. r. o.	0,79	0,40	0,62	0,96	0,20	0,39
SF Soepenber, s. r. o.	0,98	1,30	0,76	0,74	0,81	0,74
STEFE Banská Bystrica, a. s.	1,25	0,57	0,96	1,41	1,70	2,14

Tabuľka č. 4: Pohotová likvidita

Zdroj: Vlastné spracovanie

Posledným skúmaným ukazovateľom je celková likvidita hodnotiaca dlhodobú platobnú schopnosť podniku, čiže či bude podnik schopný uhrádzať svoje záväzky aj v budúcnosti. Optimálne rozmedzie je 1,5 až 2,5.

$$\frac{\text{obežný majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}} \quad (4)$$

Podnik	Účtovné obdobie					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ELVOD a. s.	0,49	1,76	0,31	0,20	6,97	1,14
Hotel METROPOL a. s.	0,71	0,54	0,41	0,13	0,66	0,10
MEDea pharmaceuticals, s. r. o.	1,18	1,19	1,25	1,33	1,23	1,20
NITRATEX, výrobné družstvo	2,73	2,48	3,36	2,99	2,38	1,66
Poľnohospodárske družstvo Važec	1,46	1,48	1,11	1,28	1,45	1,19
SEMIKRON, s. r. o.	1,87	1,07	1,26	2,87	0,53	0,81
SF Soepenber, s. r. o.	1,18	1,45	0,97	0,95	0,89	0,84
STEFE Banská Bystrica, a. s.	1,31	0,60	1,05	1,51	1,81	2,25

Tabuľka č. 5: Celková likvidita

Zdroj: Vlastné spracovanie

Záver

Cieľom tohto príspevku bolo zhodnotiť ako veľmi sme prostredníctvom likvidity schopní prognózovať platobnú schopnosť podnikov v krízovom období v podmienkach Slovenskej republiky. Za týmto účelom bola vybraná náhodná vzorka podnikov, pre ktoré boli vypočítané ukazovatele likvidity v období od roku 2005 do roku 2010. MEDea pharmaceuticals, s. r. o. vykazuje počas celého skúmaného obdobia konštantné hodnoty a pre ukazovateľ pohotovej likvidity dokonca optimálne. Optimálne hodnoty dosahovalo počas celého obdobia aj Poľnohospodárske družstvo Važec a to v ukazovateli zlaté bilančné pravidlo. Celková likvidita sa výrazne nemenila, no vážne poklesli hodnoty pohotovej a peňažnej likvidity. Spoločnosť STEFE Banská Bystrica, a. s. zaznamenala prudší pokles hodnôt všetkých ukazovateľov v roku 2006, čiže ešte počas fázy hospodárskej expanzie. Od

tohto roku hodnoty všetkých ukazovateľov len rástli smerom k optimálnym. Zvyšné podniky v určitom roku zaznamenali nepriaznivý pokles hodnôt všetkých ukazovateľov ako napr. ELVOD a. s. v roku 2007, NITRATEX, výrobné družstvo v roku 2009, SEMIKRON, s. r. o. v roku 2009. V niektorých prípadoch podniky dosahujú extrémne hodnoty, ktoré vznikli či už v dôsledku prudkého medziročného poklesu alebo nárastu niektorej (prípadne kombináciou viacerých) súvahovej položky. Z uvedených hodnôt ukazovateľov je zrejmé, že niektoré podniky si zachovali optimálne hodnoty po celé sledované obdobie (MEDea pharmaceuticals, s. r. o. v ukazovateli pohotovej likvidity) no iné z optimálnych hodnôt prepadli do tzv. červených čísel (Hotel METROPOL a. s. v ukazovateli zlaté bilančné pravidlo, Poľnohospodárske družstvo Važec v ukazovateli pohotovej likvidity). Ďalej môžeme vidieť podnik, ktorý v roku 2006 zaznamenal nepriaznivý pokles všetkých ukazovateľov a práve vo fáze hospodárskej recesie t. j. od roku 2007 sledujeme priaznivý nárast hodnôt týchto ukazovateľov. Taktiež SEMIKRON, s. r. o., ktorá v roku 2005 dosahovala optimálnu hodnotu celkovej likvidity, podstatne lepšiu ako spoločnosť MEDea pharmaceuticals, s. r. o, v roku 2009 zaznamenala výrazný medziročný pokles a za tento rok vykazuje horšiu hodnotu celkovej likvidity ako MEDea pharmaceuticals, s. r. o.. Spoločnosť MEDea pharmaceuticals, s. r. o. dosiahla v roku 2009 dokonca lepšiu hodnotu celkovej likvidity ako v roku 2005. Na základe zistených skutočností môžeme teda konštatovať, že v krízovom období v podmienkach Slovenskej republiky sa na základe ukazovateľov likvidity solventnosť prognózuje veľmi ťažko a prognózy môžu byť nepresné aj na obdobie kratšie ako dva roky.

Abstrakt

Momentálna nestabilita ekonomického prostredia spôsobuje nemalé problémy mnohým podnikateľským subjektom. Fázu hospodárskej expanzie, počas ktorej sa slovenská hospodárska politika priblížila štandardom vyspelých ekonomík, bola prerušená v roku 2008 globálnou krízou a nastala fáza hospodárskej recesie. Kríza, označovaná aj ako najhlbšia hospodárska kríza od veľkej krízy z 30-tych rokov 20. storočia, vyvolala vlnu otázok zaoberajúcich sa finančnou analýzou a predikciou budúcej finančnej situácie podnikov. Nové možnosti analýzy ekonomickej situácie so sebou prináša zavedenie Registra účtovných závierok v Slovenskej republike a možnosti automatizovaného prístupu k jeho dátam. Práve na základe týchto údajov je možné spätne preveriť včasnosť informovanosti o zlej finančnej situácii podnikateľských subjektov prostredníctvom posudzovania likvidity.

Kľúčové slová: likvidita, peňažná likvidita, pohotová likvidita, celková likvidita

Summary

The current instability of the economic environment is causing many problems for many business entities. Phase of economic expansion, during which the Slovak economic policy has been closer to the standards of developed economies, was interrupted in 2008 by the global crisis and started a phase of economic recession. The crisis also referred to as the deepest economic crisis since the Great Depression of the 30's of the 20th century, it sparked a wave of questions dealing with the financial analysis and predictions of future financial situation. New possibilities of analysis of the economic situation bring establishment of a register of financial statements in the Slovak Republic and possibility of automated access to its data. On the basis of these data, it is possible to re-examine the timeliness of information about the poor financial situation of businesses by examining liquidity.

Key words: liquidity, cash ratio, quick ratio, current ratio

JEL klasifikácia: M49**Použitá literatúra**

- [1] ŠLOSÁROVÁ, A.: Analýza účtovnej závierky. Prvé vydanie. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 520 s. ISBN 978-80-225-3800-8
- [2] KOČIŠOVÁ, M.: Analýza hospodárskeho cyklu Slovenskej republiky. For Fin: Odborný mesačník pre financovanie a investovanie. Číslo 3, s. 1-12.
- [3] <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/simplesearch>
- [4] <https://www.justice.gov.sk/PortalApp/ObchodnyVestnik/Web/Zoznam.aspx>

Kontakt

Adriana Stanková, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 775, stankova.adriana22@gmail.com

Denisa Domaracká, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 775, denisa.domaracka@gmail.com